

Lucia Szorádová

El cuerpo humano en la fraseología y las expresiones idiomáticas españolas con respecto a las lenguas checa y eslovaca

(posudek vedoucího diplomové práce)

Španělsky psaná diplomová práce je věnována popisu dílčího významového okruhu španělských frazémů, konkrétně frazémů obsahujících označení lidského těla nebo jeho částí, a ekvivalentů těchto frazémů v češtině a slovenštině. Logickým vyústěním takto koncipované práce je přehled/slovníček těchto frazémů, který představuje podstatnou složku praktické části práce.

Formálně se práce skládá z devíti kapitol. První uvádí čtenáře do problematiky a definuje základní cíle práce. Druhá kapitola velmi stručně shrnuje dějiny frazeologie jako disciplíny. Klíčová je pro autorčina teoretická východiska kapitola třetí: v ní jsou definovány základní pojmy a především kritéria, jež mají pomoci najít hranice mezi frazeologickými a nefrazeologickými jednotkami, příp. mezi jejich typy. Při hledání kritérií je třeba vzít v úvahu, že ve frazeologii se poměrně výrazně liší přístupy a tradice v jednotlivých zemích. Platí to rovněž pro španělskou a českou frazeologickou školu – popisu rozdílů mezi nimi je věnována čtvrtá a pátá kapitola. Šestá kapitola je již úvodem k praktické části: definuje metodologii a postup přípravy slovníku, jenž je obsahem sedmé části. Pozornost je věnována zejména rozdílu mezi *colocaciones*, *locuciones a enunciados fraseológicos*. Osmá kapitola přináší autorčinu stručnou korpusovou sondu, jež obsahuje některé konkrétní údaje o frekvenci jednotlivých frazémů a o korespondencích mezi španělštinou, slovenštinou a češtinou. Závěrečná devátá kapitola shrnuje hlavní výsledky práce.

V úvodu svého hodnocení bych chtěl ocenit jazykovou stránku práce – text je psán španělsky a nenašel jsem v něm závažné nedostatky. Frazeologie má jako lingvistický obor relativně blízko k jiným filologickým disciplínám, což je autorce očividně blízké: věnuje pozornost i některým kulturním či sociologickým souvislostem, a její výkladový styl není strohý, jak tomu je někdy u lingvistických prací, nýbrž poměrně barvitý. Zároveň autorku zajímají některé translátologické problémy spjaté s tématem. Výsledkem je tedy práce, která je rozkročená do více stran, což rozhodně není na škodu, byť někdy autorka věnuje pozornost tématům, jejichž souvislost s hlavním předmětem práce je jen dílčí (pozornost věnovaná latinským, francouzským a jiným citátovým slovům v češtině, s. 24; pasáž o etymologii, s. 63; tyto výklady nejsou nezajímavé, nicméně postrádám u nich pevnější sepětí se zbytkem práce).

Mezi zřejmé klady textu patří práce s jazykovým materiálem a jeho interpretace – autorce je očividně velkou oporou její jazykový cit i schopnost vnímat drobné významové nuance ve zkoumaných jazycích. Předkládaný srovnávací přehled frazémů lze chápat jako velmi zajímavý příspěvek v oblasti, ve které zatím nebylo mnoho vykonáno. O jednotlivostech v interpretaci významu jednotlivých frazémů by šlo diskutovat, stejně jako některých drobných nepřesnostech v překladu, ale to nepovažuji pro účely hodnocení práce za podstatné.

V práci nacházím několik dílčích témat, která stojí za diskusi. Za nejzásadnější problém považuji hranici mezi kolokací a *locución*, a to navzdory tomu, že autorka předkládá názory relevantních autorit. Obecně jsou definice uspokojivé, nicméně jejich aplikace na jazykový materiál je věc jiná. Může autorka např. zdůvodnit, proč je *estar en todas las bocas* ve sféře kolokací, zatímco *estar boca arriba locución*? Předpokládám, že autorka vycházela ze sekundární literatury, nicméně i tak mi některá dílčí rozhodnutí připadají arbitrární.

Velmi zajímavý je autorčin nápad považovat slovníkové protějšky vybraných frazémů za systémové (*langue*) a protějšky vyhledané v korpusu za parolové. Mnohdy to tak je, jindy ale korpus odráží natolik odlišný kontext, že jde spíše o jiný význam než o překladovou variantu.

Další témata a náměty k obhajobě:

- Může autorka podrobněji vysvětlit Thunovu/Zuluagovu klasifikaci, zejména podtypy *fijación externa*?
- Může autorka definovat význam spojení *significado idiomático*? Je to totéž co *significado figurativo* (s. 19)?
- Co znamená trichotomie *norma – sistema – habla*, o které se v práci opakovaně hovoří?
- Víím, že při představování jednotlivých frazeologických teorií bylo třeba vybírat, ale uvedení zástupci české školy (F. Čermák, M. Čechová) nejsou rozhodně jediní, a navíc jsou velmi odlišní – jejich vliv na českou frazeologii je nesrovnatelný.
- Není mi jasné, proč jsou místy ve španělském textu české vysvětlivky významu i tam, kde se oba jazyky neporovnávají (s. 30).
- Není mi úplně jasné, co bylo předmětem vyhledávání u analýz na s. 55n. (tabulka 1). Český ekvivalent? A to i tehdy, když neobsahuje slova označující část těla (*naparovat se, být ve střehu*)? Čeho se týká údaj o frekvenci v posledním sloupci?

Práce je připravena pečlivě, z formálního hlediska bych jí vytknul jen místy nepřesnou práci s citacemi – někdy jsou citace nejasné, jindy nelze citovaný text dohledat v bibliografii.

Celkově se domnívám, že jde o kvalitní diplomovou práci, jejímž nejsilnějším místem je materiálová, slovníková část, která jistě může sloužit jako referenční příručka. Plně ji doporučuji k obhajobě a vzhledem k určitým nedostatkům ji předběžně hodnotím známkou *velmi dobře*.

V Praze dne 24. 1. 2016

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.